

d e s e m b r e d e 1 9 9 9

butlletí de l'arxiu

publicació periòdica de l'arxiu municipal de palafrugell

Tiratge: 4.000 exemplars. Distribució gratuïta. Redacció: M. Concepció Saurí i Ros. Edició i distribució: Àrea de Cultura de l'Ajuntament de Palafrugell. Fotografia: Arxiu Municipal de Palafrugell i Enric Bruguera. Disseny: Estudi Vagó. Maquetació: Anna Bonet. Impressió: Impremta Palé. Arxiu Municipal de Palafrugell, c. de Cervantes, 10. 17200 Palafrugell. Telèfon 972613105.

Horari

de consultes de l'arxiu

de dimarts a dissabte, de 9 a 14 hores

de 15 de setembre a 15 de juny
divendres tarda de 16 a 19 hores

Sumari

Darrers ingressos

Bases de dades

Activitats

Biblioteca

Breus

Anar a cal notari

Amadeo Roig

Darrers ingressos

La darrera relació d'ingressos, publicada al butlletí número 5, acabava amb els realitzats durant els mes d'octubre de 1998. En el termini d'un any s'han rebut a l'arxiu 106 nous ingressos de documents, que tot seguit relacionem de manera ben sumària:

Fons: El fons de la família Bassa Rocas (segles XIX-XX) ha incorporat nova documentació cedida per la família Llorens Bassa; el fons de la fàbrica de gasoses i sifons Cama i Daimau (1923-1957) documents cedits per Martí Cama; el fons de la família Fina Rocas (segle XII-1975) documents cedits per M. Lluïsa Fina; i el fons Roig Ferrer (segles XIX - XX), manuscrits i publicacions de música d'Amadeo Roig cedides per Carme Bonal i Félix Pérez.

Cartells i programes: Les activitats del cineclub Garbí (1989-1993) es recullen en la col·lecció de cartells i programes cedida per Àlex Cebollero. Cartells i programes d'activitats locals des de 1940 a 1999 han estat cedits per Josep Granés, M. Gràcia Oriol, Guillermo Frigola, Frederic Suñer i les delegacions locals d'Acció Municipal de Catalunya,

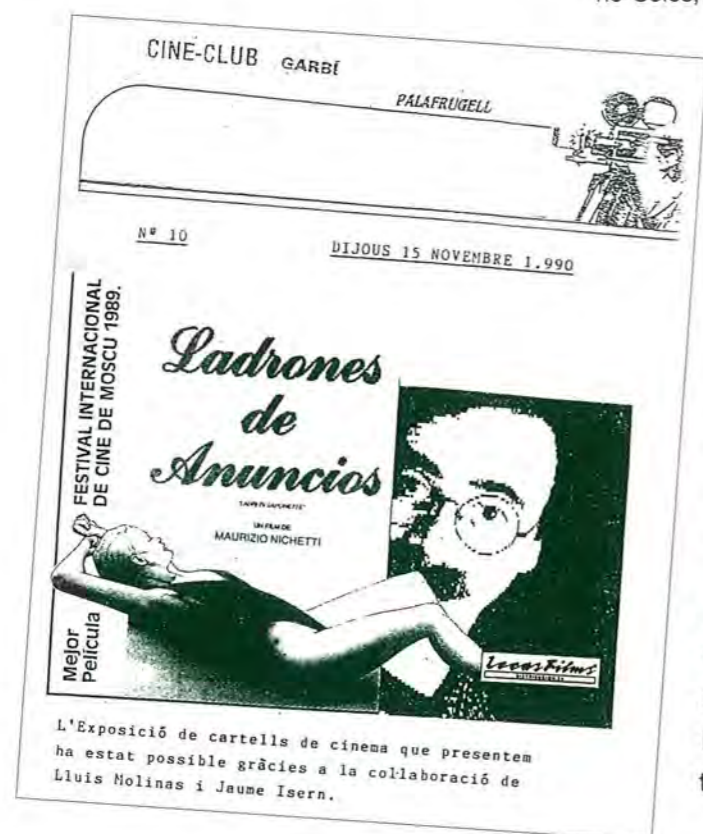
Convergència Democràtica de Catalunya, Esquerra Republicana de Catalunya, el Partit dels Socialistes de Catalunya i el Partit Popular.

Impresos: La família Esteba, Maria Fernández, Sebastià Figueras, Joan Frigola, Enric Marquès, Lluís Molinas, Jordi Oriol i Andrea Plaja han cedit impresos referents activitats locals des de 1930 a 1986.

Imatges: S'han incorporat a la col·lecció d'imatges les cedides per Josep Arbonés, Pilar Berga, Antoni Bofill, Joan Bruguera, Rodolfo Candelaria, Josep Cofan, Josefina Colomer, M. Rosa Cortey, família Esteba, Fernando Ferrer, Fidel Ferrer, Lola Figueras, Joan Frigola, Guillermo Frigola, Elena Gurgui, Albert Guri, Isabel Joanola, Francisco Jonama, Maria Juriol, família Martí, Josep Martinell, Núria Miquel, Isabel Monegal, Lluís Molinas, Carme Morató, Josep Negra, Josep Nicolau, Margarita Niell, Montserrat Niell, Joan Pareras, Lluís Pareras, Vicenç Pareta, Àngela Piferrer, Manó Rena, M. Lluïsa Ribas, Montserrat Ribot, Albert Sàbat, Rosa Salabert, Enric Solés, Ramon Sureda, Enric Tarrats, Virgili Valcárcel, Albert Vilà i Joan Vilosa. De tema local, estan datades entre 1900 i 1968.

Hemeroteca: S'han completat col·leccions de setmanaris, revistes i butlletins gràcies als exemplars des de 1934 a 1989 cedits per Teresa Carbó, el col·legi Sant Jordi, la família Esteba, IES Baix Empordà, Parròquia de sant Martí, Penya Barcelonista de Palafrugell, Sebastià Figueras, Enric Marquès i Casimira Ribas.

Documentació personatges i temes locals: Josep Costa Sobrepera, Mercè Hernández-Villaescusa, Francesc Rogés i Enric Tarrats han facilitat documents relatius a personatges palafrugellencs.

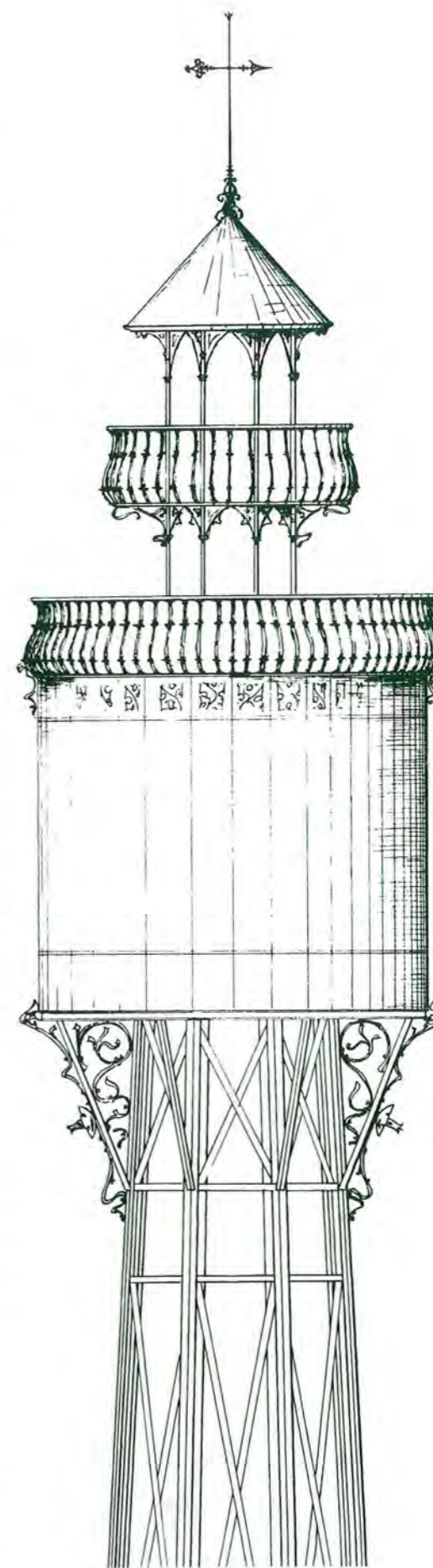
Bases de dades

Els documents i fons que ingressen a l'arxiu han de ser descrits per poder localitzar-los o consultar-ne la informació. La informàtica ha esdevingut una gran ajuda en aquest aspecte; les bases de dades permeten realitzar consultes complexes i ràpides sobre la documentació catalogada o la informació indexada.

Pel que fa a la documentació de l'Ajuntament de Palafrugell, les transferències des de les oficines es registren en una base de dades que compta avui amb 2.484 registres que descriuen documentació de totes les àrees des de 1940 a 1989. A més es poden consultar a l'arxiu altres bases de dades de documentació administrativa a les quals anem introduint cada any nous registres:

- **Resolucions.** Hem començat pels acords del Ple de l'Ajuntament, a partir dels anys en els quals no es compta amb índexs manuscrits. Actualment hi ha 4.210 registres dels acords dels anys 1943 a 1970 amb la següent informació: data, foli, matèria i extracte de l'acord.
- **Llicències d'obres.** Les obres de particulars s'han catalogat des de 1863 a 1892, quan comencen a elaborar-se catàlegs a les oficines. Els 234 registres ens informen del tipus d'obra a realitzar, de la data de la sol·licitud, del seu emplaçament, del titular, de la direcció tècnica i de la localització de l'expedient.
- **Projectes d'obres.** Inclou les obres de clavegueram, enllumenat, pavimentació i voreres, jardins, camins, immobles municipals, etc. S'han catalogat els projectes realitzats de 1944 a 1985. El resultat són 941 registres que ens descriuen les dades essencials: lloc, data, tipus de projecte i direcció tècnica, a més de la localització i la descripció del projecte.

Joan Miquel Avellí va sol·licitar l'autorització de l'Ajuntament per construir un dipòsit d'aigua a la fàbrica de la societat Miquel, Vincke i Meyer, el 26 d'agost de 1905 (licència d'obres núm. 885). L'acord d'autoritzar l'obra es va prendre en el Ple de l'Ajuntament de 30 d'agost de 1905.

Activitats

L'escola Torres i Jonama ahir i avui. Tot i les remodelacions que s'hi han portat a terme des de l'any 1925, l'escola conserva bona part de l'estructura original.

Foto: JOAN BUSQUETS

Quaderns

Joan Busquets està enllestint el proper volum de la col·lecció *Quaderns de Palafrugell*, que portarà el número 9. El quadern del 2000 tindrà com a tema l'escola Torres i Jonama, que enguany complirà el seu 75è aniversari; aportarà dades inèdites sobre el filantrop Josep Torres i Jonama, ens presentarà la història de l'escola i del seu temps i inclourà diversos testimonis.

L'any 1999 s'han presentat els següents volums: Xargay, Xavier. *Escriptors a Palafrugell o ruta planera per les seves vides, obres i miracles, de 1880 a 1936*. Quaderns de Palafrugell núm. 7. Ajuntament de Palafrugell-Diputació de Girona. 1999.

És una guia de viatge per la riquesa cultural de Palafrugell durant uns cinquanta anys: textos populars, casinos, ateneus, publicacions periòdiques, festes literàries, lectors i lletraferits. La guia es complementa amb una antologia de textos.

L'exposició *Escriptors a Palafrugell* es va poder visitar a la Fundació Pla del 17 d'abril al 8 de

maig.

. Massaguer, Santi. *20 anys de democràcia a can Bech. Crònica política de Palafrugell (1979-1999)*. Quaderns de Palafrugell núm. 8. Ajuntament de Palafrugell-Diputació de Girona. 1999.

És el relat, en clau periodística, dels fets polítics esdevinguts a Palafrugell d'ençà de la mort del general Franco fins aquest final de segle. Comprèn la transició i la crònica d'aquests vint anys de consistoris sortits de la voluntat popular. L'exposició *20 anys de democràcia a can Bech* es va poder visitar al Museu del Suro, del 19 al 25 d'abril.

A més, l'any 1999 s'ha presentat l'exposició *Torres de guaita i de defensa* produïda pel Col·legi oficial d'aparelladors i arquitectes tècnics de Girona a partir de les dades i les il·lustracions publicades al *Quaderns de Palafrugell* número 6. S'ha pogut visitar del 7 al 22 de maig a la sala d'exposicions La Punxa a Girona i del 9 al 23 de juliol a la seu del col·legi a Palamós.

Imatges de la Costa Brava

Durant les Festes de Primavera es podrà visitar a can Rosés l'exposició *De la costa de Llevant a la Costa Brava 1900-1950. Homenatge a Emili Massanas i Burcet*, produïda per la Diputació de Girona.

Emili Massanas (Pont Major 1940-Girona 1991), estudiós de la fotografia i col·leccionista, va aplegar unes vint mil imatges que han estat cedides pels seus familiars a la Diputació de Girona. En aquesta ocasió s'han seleccionat les de paisatges, personatges locals, forasters i estiejants d'una costa que tot just despertava a un nou fenomen: el turisme.

Calendari

El calendari del 2000 *Palafrugell fa cent anys*, editat per l'Ajuntament de Palafrugell, presenta catorze fotografies de primers de segle de Jaume Ferrer, seleccionades entre les tres-centes cinquanta del fons Ferrer, conservat a l'Arxiu Municipal de Palafrugell i cedit per la família del fotògraf. Jaume Ferrer Massanet (Palafrugell 1872-1922) es va dedicar als retrats, a les postals i a la fotografia creativa, amb la qual va obtenir premis a concursos de Madrid (1899) i de Reus (1903).

La gent (els nens, els joves, els més grans), els oficis (pescadors, pagesos, peladors de suro, cosidores, paletes) i els llocs de treball, de reunió i d'esbarjo són els protagonistes del calendari. Les imatges s'han exposat al Museu del Suro del 26 de juny al 7 de novembre.

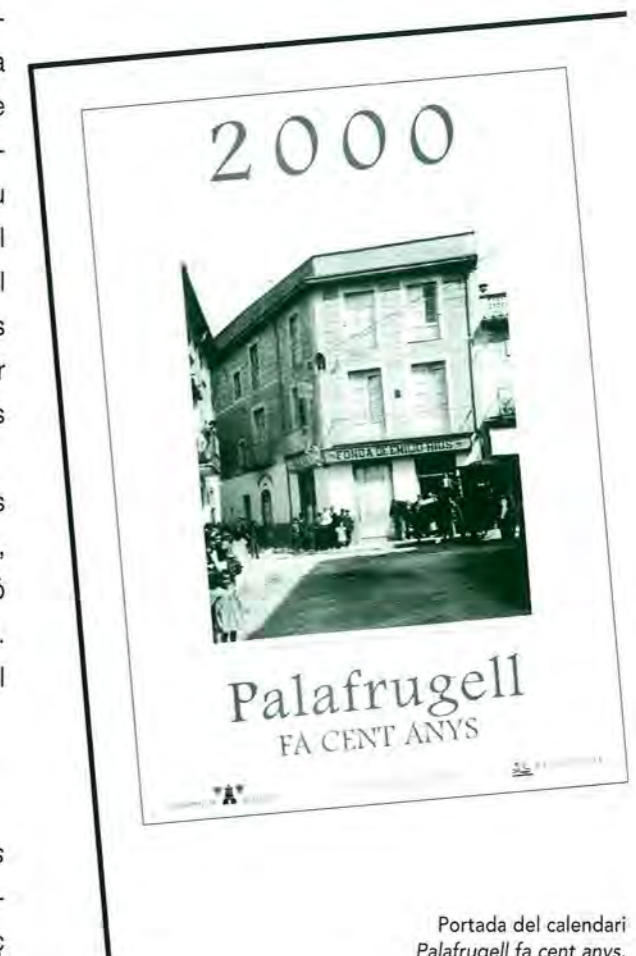
Els Bassa

L'exposició *Els Bassa Rocas, de Llofriu a Buenos Aires*, produïda per l'Arxiu Municipal de Palafrugell, s'ha pogut veure a Can Rosés, del 6 de març al 30 d'abril, i a can Bassa, a Llofriu, del 20 al 22 d'agost amb motiu de la Festa Major.

Encara es pot consultar per Internet a la següent adreça: <http://www.palafrugell.net/exposicions>.

La lletra d'Alsina i Pla

Com feien la lletra, l'exposició produïda per l'Arxiu Històric de Girona que inclou els palafrugellencs Josep Alsina i Josep Pla i reproduïx documents conservats a l'Arxiu Municipal de Palafrugell, s'ha presentat a can Rosés el 22 de maig i s'ha visitat fins el 13 de juny. Durant 1999 ha recorregut Figueres, Vilanova i la Geltrú, Montblanc, Terrassa, Solsona i Ripoll i acabarà l'any a Mataró.

Portada del calendari *Palafrugell fa cent anys*.

Biblioteca

Aquestes són les darreres publicacions que s'han incorporat a la biblioteca de consulta, les quals inclouen referències i/o reproduccions de documents conservats a l'arxiu:

. Vila, Pep. *El teatre*. Quaderns de la Revista de Girona núm. 79. Girona, Diputació de Girona i Caixa de Girona, 1998.

. Josep Pratmarsó i Parera, *arquitecte*. Col·legi d'Arquitectes de Catalunya. Barcelona 1998.

. *Revista de Girona*, núm. 192, gener-febrer 1999. Inclou l'article de Dolors Grau: "De Llofriu a Buenos Aires. La presència empordanesa a Amèrica" sobre la família Bassa Rocas.

. *Estudis del Baix Empordà*, núm 18, 1999.

Inclou els articles:

- Pujol, Gemma. "La pesta de 1652. Transcripció i anàlisi d'un llibre de rebuts de Palafrugell"
- Marquès, Josep M. "Construcció de les esglésies de Palafrugell i Mont-ras".

. *Revista de Girona*, núm. 194, maig - juny 1999. Inclou l'article de Dolors Grau: "L'estanc de can Joanola. Postals del Palafrugell noucentista".

. Piera, Joan i Molinas, Lluís. *Festes de Primavera de Palafrugell. Carnaval de carnavales. Tercer volum de 1983 a 1990*. Palafrugell 1999.

Hem rebut també:

. *Índex bibliogràfic dels centres d'estudis de les terres de Girona*. CD-ROM. Patronat Francesc Eiximenis. Girona 1998.

Hi podem consultar les referències de 2814 articles publicats pels centres d'estudis gironins adscrits al patronat. També podem realitzar la consulta a Internet, a la pàgina web <http://www.ddgi.es/eiximenis>.

. *Nexus*. Fundació Caixa de Catalunya. Núm. 21, desembre 1998. Inclou l'especial "Homenatge a Xavier Miserachs".

. Oliva i Llorens, Jordi. *El cost humà de la guerra civil a les comarques gironines; combatents morts i víctimes del material bèl·lic abandonat*. Girona, Hermes comunicacions SA, 1999.

En la confecció de la relació nominal dels palafrugellencs morts al front s'ha utilitzat la llista facilitada per Joan Alsina, Francesc Torres i Ramon Sureda, qualificada per l'autor del llibre com a molt útil.

. *Girona. Guia de fons en imatge*. Ajuntament de Girona. Col·lecció guies urbanes núm. 9. 1999. 24 centres conserven fons i col·leccions d'imatges a la ciutat de Girona. Aquesta guia ens informa de les dades essencials dels seus fons i col·leccions (3.100.000 fotografies i 5000 pel·lícules), entre les quals hi ha imatges de Palafrugell.

Breus

. Aquest estiu en el programa *De vacances*, de TV3, s'han utilitzat imatges conservades a l'arxiu en dues ocasions: "Banys de mar" i "Banyadors, sol i crema".

. Hem canviat la instal·lació de la sèrie llicències d'obres del fons de l'Ajuntament de Palafrugell des de 1966 a 1984: 526 capsos.

. S'utilitzen reproduccions de setmanaris locals i d'imatges conservades a l'arxiu en el taller de lectura de l'Hospital Geriàtric durant la tardor de 1999. La gent gran col·labora en completar la informació disponible sobre aquestes imatges.

. S'ha realitzat una transferència de documentació de l'àrea d'Intervenció: manaments d'ingrés i de pagament de 1997, quaranta capsos.

. S'ha incorporat a la secció d'estudis inèdits els treballs guanyadors de la XIV edició del Premi escolar Josep Sagrera i Corominas.

. Mentre s'enllesteixen les obres de la segona planta de can Rosés, destinada a dipòsit de documentació, s'ha adquirit el mobiliari de la primera planta o àrea de treball i d'atenció al públic.

Aquesta imatge de banyistes al Canadell l'any 1921, de la col·lecció Maria Saval, s'ha pogut veure en el programa *De vacances* de TV3.

L'arxiu i l'any 2000

El trasllat a can Rosés i la inauguració de les noves instal·lacions es preveuen pel 2000, ja que a principi d'any s'adquirirà el mobiliari de la segona planta, destinada a dipòsit de documentació.

Anar a cal notari

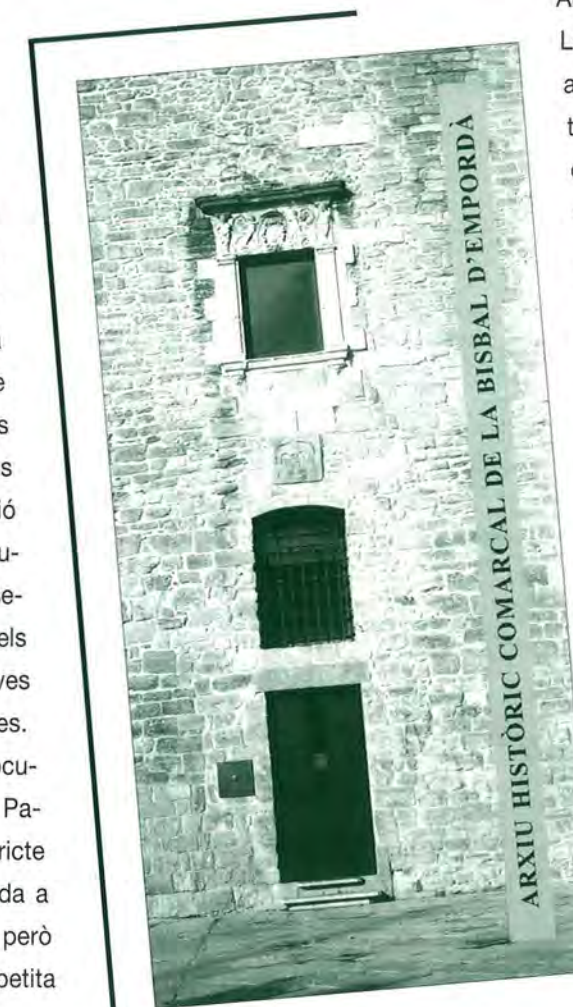
Tot i la transcendència que pugui significar el fet d'anar a cal notari, no deixa de ser un acte habitual de la vida contemporània. Avui en dia, hem d'acudir al notari per motius ben diversos (per comprar un pis, per disposar les darreres voluntats, i un llarg etcètera de situacions). Aquesta pràctica, però, no és pas cap invent dels nostres dies. Els notaris, com a persones dotades de fe pública, existeixen d'ençà del segle XIII i la gent antigament, solia anar al notari tant o més que ara. L'activitat dels notaris ha quedat reflectida en els milers de volums que d'ells es conserven als nostres arxius, i que constitueixen allò que els arxivers anomenem fons notariais. La riquesa d'aquests llibres, des del punt de vista històric, és molt important, ja que a partir de les escriptures, en ells recollides i enregistrades, es poden fer molts tipus d'estudis, des de diferents punts de vista. A partir d'ells, per exemple, els historiadors estudien la societat i l'economia d'un determinat període, ja que el seu buidatge exhaustiu i sistemàtic, permet de fer una autèntica radiografia de la vida del moment; els genealogistes hi reconstrueixen el passat d'una família; els historiadors de l'art, hi troben els contractes de construccions d'obres d'art (retauls, ampliació d'una església, etc.); els estudiosos de la llengua, en segueixen l'evolució al llarg dels segles... En resum, les seves possibilitats són molt diverses. La major part de l'antiga documentació dels notaris de Palafrugell, com tota la del districte de la Bisbal, es troba reunida a l'Arxiu Històric de Girona, però també se'n conserva una petita

part, la més recent, a l'Arxiu Històric Comarcal de la Bisbal. A l'esmentat arxiu gironí, el llibre més antic de la notaria de Palafrugell data de principis del segle XIV, concretament de 1301-1307, i correspon al notari Bernat Peguera. A partir d'aquest, es pot anar resseguint l'actuació dels notaris palafrugellencs fins a la passada centúria. En conjunt, és un volum de documentació molt remarcable que no totes les poblacions tenen la sort d'haver conservat.

A l'Arxiu Històric Comarcal de la Bisbal, per la seva banda, hi ha dipositada la documentació més recent, la qual comença a mitjans del segle XIX. La legislació vigent estableix un període de cent anys per poder accedir-hi lliurement; per tant actualment són consultables una cinquantena de volums, concretament els corresponents als notaris Josep Corominas (1866-1886) i Albert Costa (1866-1896).

La documentació generada actualment pels notaris serà també en el futur una font documental que permetrà escriure la història dels nostres dies. La missió dels arxius és la de preservar-la i donar-la a conèixer. En aquest sentit els arxius estem com sempre a disposició de la ciutadania.

Santi Soler i Simon,
Director de l'Arxiu Històric Comarcal de la Bisbal

Amadeo Roig, o com es compleix una voluntat al cap de cinquanta-un anys

Amadeo Roig (Palafrugell 1862-Barcelona 1947), industrial del suro, compositor i pianista, és un personatge que va ser valorat en el seu temps com a músic prestigiós.

Autor de minuets, valsos, tedèums, sardanes i cors, va veure com diverses obres seves eren interpretades (en trobem referències a la premsa comarcal i de Barcelona), publicades per editorials especialitzades i enregistrades en discs.

A la mort d'Amadeo Roig, el seu fill Joan va proposar a l'Ajuntament de Palafrugell la donació de l'obra del músic, complint la voluntat del difunt. L'oferiment va ser acceptat en el Ple del 5 de novembre de 1948, però no es va arribar a portar a terme la cessió.

Mort Joan sense descendència, el fons de la família es va dispersar, mentre l'obra d'Amadeo Roig era oblidada. Quan Jordi Tormo publica un estudi sobre aquest personatge l'any 1989, el titula amb tota propietat "Un músic palafrugellenc desconegut" (*Palacio Frugelli*). Actualment, l'obra d'Amadeo Roig torna a ser objecte d'interès i s'ha tornat a interpretar. Per això, no pot ser més oportuna la donació de partitures originals del músic, 26 manuscrites (probablement la majoria inèdites) i 2 publicacions, cinquanta-un anys després de l'oferiment de Joan Roig. Carme Bonal i Fèlix Pérez, dues persones que estimen la música i que han conservat part del llegat d'Amadeo Roig, n'han fet donació a l'Ajuntament de Palafrugell, junt amb altres obres conservades per l'autor.

El fons serà conservat a l'Arxiu Municipal i facilitarà l'estudi i la interpretació de l'obra d'Amadeo Roig, un músic palafrugellenc del qual se n'haurà complert, finalment, la voluntat.

La Principal de la Bisbal va registrar sardanes d'Amadeo Roig.